

CAMPUS DE LA EXPERIÈNCIA

EL PANORAMA

CURS 2022-23

Autors:

Rupert Fornell

Elena Cerezo

Lourdes Castro

Hélène Weatherbe

Mª Encarna Rodríguez

Tutor:

Josep Miquel Mindán

INDEX

	Pag.
INDEX	1
INTRODUCCIÓ	2
1. MÚSICA MODERNA I CONTEMPORÀNIA	4
2. MÚSICA CLÀSSICA AL PRINCIPAT D'ANDORRA	8
2.1 Entitats dedicades a la Música Clàssica	9
3. LA DANSA	15
3.1 Escoles de dansa a Andorra	16
4. EL FOLKLORE MUSICAL ANDORRÀ	19
4.1 Esbarts dansaires del Principat d'Andorra	20
4.2 Les danses populars d'Andorra	25
5. CALENDARI D'ESDEVENIMENTS MUSICALS AL PRINCIPAT D'ANDORRA	30
6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	36
7. AGRAÏMENTS	37

EL PANORAMA MUSICAL ANDORRÀ

INTRODUCCIÓ

Quan ens vam plantejar fer un treball sobre el panorama musical andorrà, creiem que el resultat seria un recull dels concerts i activitats que es duen a terme durant l'any al Principat, però fent recerca i amb les converses mantingudes amb músics, professionals o no, hem pogut comprovar que l'activitat musical és molt intensa i a més, amb un nivell molt alt. Per aquest motiu hem volgut abordar aquest treball com un retrat del món de la música al país des de diferents disciplines: clàssica, moderna, folklòrica i dansa.

Ens interessa saber **qui, com, on i quan** s'origina la música al Principat d'Andorra. Volem descriure la riquesa i varietat de estils, formacions, esdeveniments i músics existents al nostre país, amb la certesa de que és profundament musical.

Creiem que la importància que dona una societat a una faceta tant important de la cultura com és el fet musical, diu molt de la seva creativitat, del seu neguit envers els valors artístics i de la promoció d'una intensa activitat dintre d'aquest àmbit, al mateix temps que és un element de cohesió social i foment del sentiment de pertinença a la comunitat.

Ens agrada la música, estimem la música i la gaudim sempre que podem.

Per aquests raons, centrarem el nostre estudi en els següents aspectes:

- La música moderna i contemporània
- La música clàssica (formacions, activitats, etc.)
- La dansa i altres arts musicals (cal tenir en compte la presència de la música en altres arts, com el teatre, la dansa, etc.)
- El folklore
- Els espais: auditoris, bars musicals, esglésies, a l'aire lliure
- Esdeveniments musicals a Andorra:
 - Periòdics:
 - Temporada de l'Auditori Nacional d'Ordino
 - Temporada d'Òpera Sant Julià de Lòria

- Colors de Música Escaldes-Engordany
 - Canòlich Music Festival Sant Julià de Lòria
 - Festes Majors.
 - Jambo Street Music
 - Festival de Jazz d'Escaldes-Engordany
 - Festival Internacional d'Orgue
 - Festival Cambra Romànica
- o Puntuals:
- Concerts de música clàssica
 - Actuacions musicals de musica moderna de diferents estils
 - Concerts tribut a artistes llegendaris de la música pop

1. MÚSICA MODERNA I CONTEMPORANIA

Andorra és un país melòman en el que la música, en les seves diferents modalitats, ha estat sempre present. Ja en els anys 60 i 70 era lloc de pelegrinatge per aficionats de diferents contrades a la recerca de discs difícils de trobar, i de músics que venien a comprar instruments musicals de qualitat a preus competitius.

Ja entrats en els anys 80 i 90 l'ambient musical del Principat es va enriquir amb una generació de músics que seria el planter de l'esclat que va esdevenir a partir del 2000. Van ser els temps dels pioners BFM i V Columna. Aquest últims fins i tot van aconseguir entrar a la llista del 40 Principales.

Tot i que no proliferaven massa els locals amb actuacions en directe, mal endèmic que, per cert, persisteix fins ara, era mític l'entranyable Àngel Blau, amb el seu decadent estil jazzístic, o Casa No-no, d'un caire més anglosaxó, escenari de festes "après-esquí".

És a partir de finals dels anys 90 i principis del 2000 que comencen a aparèixer nombrosos grups d'estils molt diferents, des del rock, el pop, el jazz, el heavy metal fins arribar al mestissatge del flamenc amb el jazz, passant pel punk, la cançó d'autor i el chill out, per citar només alguns.

El Segle XXI va despertar tant actiu pel que fa a la música, que fins i tot ATV va presentar candidatura pel festival d'Eurovisió entre els anys 2004 i 2009, malgrat que en cap ocasió es va aconseguir la classificació per a la final.

Nits de Jazz al desaparegut Àngel Blau

Aquest esclat segueix vigent l'any 2023, en el que encara estan en actiu veterans com Hysteriofunk, Mordigans o Madretomasa, que es resisteixen a cedir terreny a noves formacions que arriben amb força com Pali, Four Flags, o Antoniesdarkness, per citar-ne un pocs noms.

Una de les característiques del món musical a Andorra és la seva permeabilitat, en la que tots estan connectats amb tots. Les col·laboracions entre grups son habituals i trobem que hi ha formacions integrades per músics d'altres grups, solistes que actuen en solitari o en conjunts, i així es produeix una amalgama que afavoreix l'eclecticisme i la creativitat.

La música moderna a Andorra és desenvolupa principalment dintre el mercat local del Principat, ja que una de les principals dificultats amb que es troben els músics és la possibilitat de professionalitzar-se. Malgrat que alguns trien com a sortida la docència o activitats paral·leles, com l'animació en hotels, la majoria d'ells han de compatibilitzar la seva gran passió amb altres activitats laborals que poc o res tenen a veure amb la música.

Són molts els entrebancs amb que es troben els músics per desenvolupar la seva activitat. La escassetat de locals d'assaig i els preus elevats dels pocs disponibles fa molt difícil que els grups puguin trobar-se amb llibertat per exercitar la seva activitat. Aquests locals sovint es troben en zones amb veïns i es poden crear conflictes de convivència.

Malgrat tot, es destacable la tasca docent de diverses escoles, algunes de les quals estan centrades en la música moderna, de les que destaquem:

- Espai de Música Moderna. Creada i dirigida per Oriol Vilella compta amb 300 alumnes repartits entre els seus dos centres d'Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria.
- Harmonia Escola de Música. Creada i dirigida per Roser Palomero. Disposa d'un centre a Escaldes-Engordany.
- Centre Artístic Musical La Grandalla. Creat i dirigit per Jordi Barceló i Manuel Alonso. Té l'escola a Andorra la Vella. Imparteix diferents disciplines i disposa d'un estudi de gravació.

- Stars Academy. Creada per Sussanne Georgi, representant d'Andorra al Festival d'Eurovisió l'any 2009. Ubicada a Andorra la Vella, l'escola centra la seva activitat en el cant i la posada en escena.

Una altre dificultat és trobar llocs on fer concerts, ja que pràcticament no hi ha sales, si exceptuem La Fada Ignorant, o algun pub o local que puntualment pugui organitzar algun esdeveniment.

La difusió també és un aspecte problemàtic, ja que sovint els canals no són eficaços i la informació no arriba als destinataris amb puntualitat. Aquest desconeixement fa que el públic sigui escàs i de vegades es mostri reticent. Sovint no valora prou la producció autòctona i no li dona el reconeixement que mereix. Això afecta també a l'aspecte econòmic, ja que es sol considerar que el músic ha de oferir el seu producte gratuïtament, sense tenir en compte que el fet d'organitzar un concert comporta una inversió econòmica important.

Músics tocant al Jambo Street Music

Però tots aquests obstacles no han impedit que la música moderna a Andorra estigui en auge. Actualment els músics miren amb optimisme el futur, ja que des dels Comuns i Govern s'estan duent a terme projectes per promocionar i protegir el sector. Iniciatives com el Jambo Street Music serien difícils de materialitzar sense el suport institucional. En aquest sentit, cal destacar que en els mesos posteriors a la pandèmia de la COVID-19, el Ministeri de Cultura va organitzar una sèrie de concerts, sota el lema "La cultura no s'atura", perquè els artistes poguessin continuar desenvolupant la seva activitat. El Ministeri de Cultura aposta per la subvenció de propostes que promoguin

l'interès cultural, l'impacte, la viabilitat i l'ús del català. L'objectiu és fer viables projectes aportant una part del finançament.

Dintre dels músics andorrans, dels pocs que s'hi han pogut dedicar professionalment, alguns han tingut un cert èxit i han gravat discs. Fins i tot hi ha artistes que han tingut ressò internacional, com en Lluís Cartes, del qual es va reproduir la cançó "El teu tresor" a la sèrie Polseres Vermells de TV de Catalunya, i Four Flags, de qui va sonar la cançó "Perfect sound" a la sèrie Les del Hockey, també de TV de Catalunya.

Però és Persefone, un grup de Death Metal, la banda més internacional, i alhora menys coneguda dintre el seu propi país. Fundada l'any 2001, ha gravat 6 discs i ha fet innombrables gires mundials amb gran èxit. En alguns països son tractats com autèntics "rock stars" de primer nivell.

Per tenir una idea de "qui es qui" en el panorama de la música moderna a Andorra, presentem un breu esquema, que a l'igual que un iceberg, es només la punta del que es cou a nivell musical al país.

2. MÚSICA CLÀSSICA AL PRINCIPAT D'ANDORRA

La Música Clàssica és el corrent musical derivat principalment de les tradicions de la música litúrgica i secular d'Occident (Europa Occidental).

Abraça un període que va des del segle XI fins a l'actualitat, i es pot dividir en:

Música antiga medieval	1000 - 1400
Música Renaixentista	1400 - 1600
Música Barroca	1400 - 1750
Música al Classicisme	1750 - 1820
Música al Romanticisme	1820 - 1900
Música Contemporània	A partir del S XX fins l'actualitat

Es reconeix com a Pare i Fundador del classicisme al compositor Carl Philipp Bach.

En el seu origen era de caràcter religiós i les obres es creaven segons el calendari litúrgic i les celebracions religioses. D'altre banda, els compositors alternaven aquesta vessant espiritual amb una altre més mundana i dedicaven el seu talent a l'òpera i altres composicions que es representaven en els salons de la noblesa i la reialesa. L'aristocràcia i el clero eren els mecenes dels grans músics i aquests subordinaven el seu talent als encàrrecs que aquests els hi feien.

És a cavall dels segles XVIII i XIX quan sorgeixen alguns dels més il·lustres compositors de la música clàssica, emmarcats en els corrents culturals de la seva època: Haydn, Mozart, Schubert, Beethoven, Wagner, i un llarg etcètera.

Andorra es un país amb una cultura musical consolidada i la música clàssica té un paper molt destacat. Al llarg de l'any és escenari de concerts i festivals de prestigi que ofereixen un ampli ventall de propostes de diferents gèneres.

Diverses entitats i agrupacions s'encarreguen de difondre i organitzar activitats al voltant de la música clàssica:

2.1. ENTITATS DEDICADES A LA MÚSICA CLÀSSICA

Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra (ONCA)

És el major exponent de la música clàssica al Principat d'Andorra. Va ser creada l'any 1.992 pel musicòleg Gerard Claret i Serra.

L'ONCA desenvolupa durant tot l'any concerts a totes les parròquies del Principat. Cal destacar els que es fan en dates senyalades:

- Concert commemoratiu de l'aniversari de la Constitució
- Concert de la festivitat de la Verge de Meritxell el 8 de setembre al Monestir de Meritxell
- Concert de Cap d'Any

Músics de l'ONCA interpretant valsos de Strauss l'1 de gener

Andorra Lírica

Aquesta associació va néixer l'any 2016. La seva tasca principal és organitzar una temporada estable d'òpera a Andorra. També té com a missió donar a conèixer i promocionar activitats sobre el món de la lírica. Però el seu compromís va més enllà del muntatge d'espectacles, i realitza una important tasca pedagògica, impartint formació regular a l'Escola d'Òpera i el Cor Adult, Infantil i Jove de l'Òpera d'Andorra. Al mateix temps, també fa feina de divulgació de l'òpera i la lírica mitjançant tallers, conferències, cursos i programes de ràdio.

A més dels espectacles propis de la temporada de òpera, que solen dos o tres per any, Andorra Lírica organitza altres concerts i recitals amb motiu de festes o esdeveniments importants, com són el Concert Nadalenc, el Concert Iberoamericà en homenatge a Ernesto Lecuona, els concerts de Festa Major a Sant Julià de Lòria, destacant el dedicat a la Màfia l'estiu del 2022, l'homenatge a l'escriptor andorrà Antoni Morell o el recital de cançons del compositor Ignaci Ribas amb texts d'Esteve Albert.

El 2022 es va substituir el tradicional Concert Nadalenc per la Cantata de Nadal, inèdita i escrita expressament per aquest esdeveniment. Pel següent any s'ha convocat un concurs literari que servirà de base a la nova Cantata de Nadal 2023.

La primera temporada d'òpera va ser la de 2015-2016, malgrat que anteriorment s'havien representat dos espectacles, un recital de soprano acompanyada de piano i un muntatge de La Traviata.

Des de aleshores, son nombroses les obres representades, sempre amb gran èxit, per a un públic àvid de música de qualitat. La llista és nombrosa:

- Carmen (Georges Bizet)
- La viuda alegre (Georges Lehar)
- La gata metamorfosejada en dona (Carl Offenbach)
- La Traviata (Giuseppe Verdi)
- L'elisir d'amore (Giacomo Donizetti)
- La corte del Faraón (Vicente Lleó)
- Il barbiere de Seviglia (Gioachino Rossini)
- Hansel i Gretel (Engelbert Humperdinck)

- La filla del general (Gaetano Donizetti)
- Bohemios (Amadeo Vives)
- Don Pasquale (Gaetano Donizetti)
- Cançó d'Amor i de Guerra (Martínez Valls)
- Cecilia Valdés (Gonzalo Roig)
- La Vall d'Andorra (Fromental Halévy)
- Molinos de Viento (Pablo Luna)
- Tosca (Giacomo Puccini)

Una escena de Cançó d'Amor i de Guerra interpretada per Andorra Lírica

Més enllà de les fronteres andorranes, Andorra Lírica ha participat en esdeveniments a l'estranger.

A l'abril del 2018 van representar l'espectacle Tutto Mozart al Palau de la Música de Valencia i a l'Auditori d'Alacant.

L'any 2019 va obtenir el premi d'Espanya d'Ars Mediterrànies en la categoria de música per l'arranjament de l'opereta La Corte del Faraón.

El 18 d'octubre de 2020 es va presentar a la Fira Mediterrània de Manresa un innovador muntatge de la sarsuela de Martínez Valls, Cançó d'Amor i de Guerra. Aquest

mateix espectacle es va representar el 21 d'agost del 2021 a Santa Coloma de Queralt, el 12 de desembre del 2021 a Cabriels i el 29 de maig del 2022 a Vilafranca del Penedès.

A l'agost del 2022 Andorra Lírica va participar amb la òpera Carmen al Gigli Opera Festival de Recanati (Itàlia).

Andorra Lírica també ha tingut presència en jornades i esdeveniments relacionats amb l'òpera a Palma de Mallorca, a l'Institut del Teatre de Barcelona, a les temporades d'òpera de Sabadell i Eivissa, i a l'Òpera Workshop de Puigcerdà entre d'altres.

Cambra Romànica de Canillo

La Cambra Romànica és una associació que té com a missió promoure la producció de música clàssica en esglésies romàniques d'Andorra.

Des del 2016 la música de cambra ha trobat al Principat un espai de difusió de qualitat.

Al llarg de l'edició de 2018 es va consolidar aquesta associació sense ànim de lucre per tal de promocionar, difondre i interpretar música clàssica.

Aquesta associació compta amb el finançament de diversos patrocinadors i de Comú de Canillo.

És impulsora del Concurs Internacional de Música de Cambra. Es tracta d'una trobada de formacions de música de cambra de totes les nacionalitats, que busca impulsar la pràctica musical i també fomentar la cultura musical i interpretativa d'intèrprets joves.

Dintre de la programació de la última temporada, cal destacar les actuacions d'importantes formacions especialitzades en la música de cambra:

- ONCA
- Bòreas Ensemble
- Ensemble Baroque de Toulouse
- Kambrass Quintet
- Cosmos Quarter amb Lluís Claret

Aquests concerts es van celebrar en el mac incomparable de diferents esglésies romàniques del Principat.

Amics dels Orgues

Es una entitat dedicada a la divulgació i a la promoció de la cultura organística i compte amb el suport de l'Arxiprestat d' Andorra, del Govern d' Andorra i dels Comuns d'Andorra la Vella i La Massana.

Té com a objectiu la divulgació de la cultura organística, tot oferint a la societat la possibilitat d'escoltar, conèixer, valorar i gaudir plenament de la música d' orgue.

L'associació dedica els seus esforços a donar a conèixer els universos musicals de les obres i els autors d'aquest instrument. En aquest sentit l'associació organitza cada any el Festival Internacional d'Orgue, sota la direcció artística de l'organista Ignacio Ribas Talens. Consta d'una sèrie de concerts que tenen lloc en diverses esglésies.

Durant el festival de l'any 2022, es van celebrar 9 concerts des del mes de maig fins el desembre, a diverses esglésies del Principat.

Cor dels Petits Cantors el Principat d'Andorra.

El Cor dels Petits Cantors va néixer l'any 1991, quan Catherine Metayer, que havia fet una visita a Andorra amb el Cor de Nantes, va ser contractada per Marta Deu i Josep Dallerès per crear un cor infantil al Principat, el qual esdevingué nacional al 1993.

El primer concert del Cor dels Petits Cantors d'Andorra va ser la nit de Nadal de 1991 a l'església de Santa Eulàlia . El composaven una trentena de nens sota la direcció de la mateixa Catherine Matayer.

Des deleshores, el Cor ha fet concerts per diversos països del món, com: Espanya, França, Portugal, Itàlia, Estats Units i Canadà entre altres.

Destaquen les seves actuacions a la seu de les Nacions Unides l'any 1997, a la UNESCO el 1998 i al Vaticà, on van cantar a la Missa de Cap d'Any davant del Papa Joan Pau II.

Al any 2010 va ser remodelat, passant de ser un cor de nois a un cor mixte, i a dir-se Cor Dels Petits Cantors Del Principat d'Andorra, amb una cinquantena de cantors.

Actualment rep el suport del M. I. Govern d'Andorra i del Comú d'Andorra la Vella.

El membre del Cor provenen de les set parròquies i dels diferents sistemes educatius del país

La Associació dels Petits Cantors, que és qui dona entitat a la formació, és una associació sense ànim de lucre. Està regida per una Junta de Govern que compta amb un president, un secretari, un tresorer i vocals. Els seus valors són foment del cant coral entre els infants i joves del Principat.

Actualment la direcció musical corre a càrrec del Sr. Jordi Sabata Freixa. El Cor dels Petits Cantors d'Andorra sovint està present en actes oficials i institucionals de la vida política i social del Principat d'Andorra, com:

- La Diada de Meritxell
- La Diada de la Constitució
- Els Jocs Special Olympics, etc..

Actualment, el Cor s'integra dins l'estructura de l'Institut de Música del Comú d'Andorra la Vella, i realitza les seves activitats en dues sales de les instal·lacions del Centre Cultural La Llacuna.

El Cor dels Petits Cantors a les Nacions Unides

3. LA DANSA

La dansa és una de les arts més antigues del món. Des de les cultures més primitives ha format part de la vida social, política i religiosa de les comunitats. Estava vinculada a ritus i símbols dels pobles i es practicava col·lectivament en esdeveniments especials i dates assenyalades. Es duia a terme ritualment per homenatjar i afalagar als deus, invocant així els seus favors, especialment en el cicle de la agricultura i la ramaderia: sembra, collita, sacrifici d'animals, etc.

La música és un complement quasi indispensable de la dansa. Segons es creu, en la època prehistòrica els balls s'executaven amb l'acompanyament dels sons de la natura, posteriorment amb la batuda de palmes, picar de peus o de bastons a terra i amb la veu humana. En restes arqueològiques egípcies, gregues i romanes ja s'observa l'aparició d'instruments musicals que ajudaven als ballarins en l'expressió del seu art.

La dansa és un llenguatge del cos per mitjà del qual s'expressen emocions i sentiments. Tot i que és un art que ha evolucionat des de les danses més primitives a les més sofisticades coreografies del ballet modern, l'art de la dansa té una sèrie de característiques comunes a tots els estils:

- Coreografia: és la unió d'una sèrie de moviments que pot ser executat per un o varis ballarins.
- Vestuari: és la utilització d'una vestimenta específica pel tipus de dansa o missatge que es vulgui representar.
- Entrenament: implica l'estudi i pràctica del moviment de la dansa per assolir el màxim de perfecció a l'hora de la representació.
- Execució: és la culminació de tot el treball previ, i en ella aporta cada ballarí la seva personalitat i el seu estil.

Al Principat d'Andorra la dansa és molt present en diverses manifestacions artístiques i culturals, ja sigui en espectacles amb entitat pròpia o com a acompanyament d'altres arts i esdeveniments.

Actualment existeixen varies escoles de dansa al Principat d'Andorra. La seva funció no és únicament la docència, sinó que també realitzen actuacions, col·laboren en esdeveniments de la vida cultural i social del país: teatre, exposicions, etc., i participen

en campionats internacionals. Alguns dels ballarins andorrans de diverses disciplines han obtingut premis i reconeixements a nivell internacional.

El futur de la dansa a Andorra és prometedor, les noves generacions pugen amb empena per prendre el relleu als seus mestres, i a totes les escoles hi ha una gran efervescència de creativitat i noves formes de integrar diferents disciplines.

L'entrebanc més important pels ballarins que volen desenvolupar la seva afició com a carrera professional és la manca de centres de nivell superior al Principat, especialment pel que fa a la dansa clàssica. Aquest fet obliga a que, qui vulgui continuar els estudis, ha de fer-ho als països veïns o d'altres.

3.1. ESCOLES DE DANSA A ANDORRA

Destaquem tres escoles que es dediquen a la dansa. Si bé és cert que no són les úniques, són les que estan més consolidades, tenen major nombre d'alumnes i són més visibles per la quantitat d'activitats que realitzen i estan més presents a la vida cultural i social d'Andorra.

Líquid Dansa

Fundada el 2004 per Mónica Vega i Verónica Pérez, la veterana de les escoles del Principat d'Andorra, entesa com a centre dedicat exclusivament a la dansa, havent evolucionat posteriorment cap a disciplines afins,.

Actualment s'imparteixen diverses disciplines:

- Ballet Clàssic
- Modern Jazz
- Intro Dansa
- Dansa Contemporània
- Danses Urbanes
- Stretch
- Diverses modalitats de loga i activitats de fitness

Els seus professors provenen de diferents camps de les arts escèniques i la pedagogia artística: Dansa Clàssica, Contemporània, Jazz i Urbana, Pedagogia del Joc i el Moviment per Infants, Pedagogia de la Dansa i Aero loga.

L'escola acull alumnes des dels 3 anys sense límit d'edat. Es realitzen classes durant el curs acadèmic i durant els períodes de vacances escolars s'organitzen campus i estades amb

temàtiques específiques per centres d'interès: diferents estils de dansa i integració de la dansa en les arts escèniques.

Líquid Dansa disposa d'un repertori de 4 produccions pròpies:

De quin color és un petó?

És un espectacle destinat a infants de 3 a 6 anys. Creat en col·laboració amb la Fundació Escena Nacional d'Andorra. Recrea un conte infantil de Rocío Bonilla, editat per Editorial Animallibres.

Terra nostra

Es un espectacle de denuncia sobre la destrucció del medi ambient, en el que els artistes, mentre executen les danses donen dades sobre l'estat actual del nostre planeta.

Lumen

És un espectacle creat a partir de la música del grup Likantropia i es desenvolupa en una paret on els artistes emprenen un viatge a través del moviment, explorant i descobrint els seus límits.

Kalu

És un espectacle familiar on es combina la dansa i el ioga. En ell el teatre d'objectes i el llenguatge poètic i sonor es barrejaran amb els instruments tradicionals hindús per crear un ambient ètnic i ple de colors.

Ballarines de Líquid Dansa durant una actuació

Líquid Dansa també fa col·laboracions amb la Fundació ONCA i participa en diferents esdeveniments que es realitzen al Principat.

TC Escola de Dansa.

Fundada per Dioni Agilda, provinent del concurs televisiu Got Talent, va iniciar l'activitat l'any 2017. La seva línia es centra principalment en les danses urbanes i contemporànies, amb unes coreografies atrevides i innovadores. Actualment compta amb 200 alumnes en les diferents disciplines que imparteix, que van des dels 6 anys fins una edat il·limitada, sempre que es tinguin la motivació i energia per seguir les classes.

La seva filosofia es basa en el gaudi de la dansa però també amb la responsabilitat quan l'alumne vol donar un pas més i competir als diferents esdeveniments en que participa l'escola, i per aquest motiu se'ls fa signar un acord de compromís, mitjançant el qual han de dedicar més hores a l'entrenament i seguir les directrius dels professors. Els professors i alumnes de TC Escola de Dansa han participat en concursos internacionals i ha rebut diversos premis i reconeixements.

- Got Talent (en dues ocasions)
- Subcampions al HHI World Championship 2019 (Arizona. USA).
- Campions al All Dance World Championship 2019 (Orlando. USA).
- Campions al All Dance World Championship 2022. En aquesta edició van obtenir 5 primers premis en diferents categories (Orlando. USA).
- Participació a Marató TV3.
- Espectacles per diversos esdeveniments esportius: Campionat del Món de BTT Vallnord, campionat del Món d'Esquí, i per al equip de bàsquet Mora Banc.
- Desfilades a la Rua de Carnaval (diverses edicions), Dia de l'Orgull Gay, Vivand, etc.

Ballarins de TC Escola de Dansa en una actuació a Orlando (USA)

Aula de Teatre i Dansa d'Andorra la Vella

L'Aula de Teatre i Dansa del Comú d'Andorra la Vella es va crear l'any 1991, formant part del primer projecte formatiu d'arts escèniques del país.

La secció de dansa s'hi incorpora durant el curs 2009-2010.

Actualment compta amb 50 alumnes, a partir de 4 anys i sense límit d'edat.

La seva activitat està centrada especialment en el ballet clàssic, encara que també imparteix altres disciplines com el Ballet Fit pels alumnes adults. Malgrat que la seva vocació és formativa, també té com a objectiu ser un punt de trobada i intercanvi creatiu.

Apart del festival de fi de curs, els ballarins de l'Aula de Teatre i Dansa d'Andorra la Vella participen i col·laboren en esdeveniments que organitzen entitats del país.

4. EL FOLKLORE MUSICAL A ANDORRA.

Folklore es el conjunt de expressions culturals tradicionals de un poble. Es un anglicisme format per el vocable "folk" que significa poble i "lore" que significa saber.

El folklore es manifesta de diferents formes com medicina, histories, llegendes, refranys, creences. Però en aquet treball es concentrarem en la música i la dansa que es produeix a Andorra.

Poca cosa queda ara dels jocs infantils tradicionals, de les cerimònies religioses, dels grans feixos de grandalles per enramar els altars de Corpus, de les processons, dels

cants de caramelles. També s'han perdut les matances del porc i aquells bulliciosos carnavals d'abans. De les festes majors i aplecs, motiu de trobades familiars, es conserven els actes més protocol·laris i les tradicions més entranyables, sense les quals les parròquies i pobles del Principat perdrien la seva identitat irremeiablement.

Andorra, malgrat estar al Pirineu, és un país de cultura mediterrània, agermanat amb tradicions i festes amb els veïns catalans, i per aquest motiu són molts els balls i cançons compartits per ambdós països.

És ben sabut que la música tradicional estava associada al calendari que marcava les celebracions, i aquestes al cicle de la terra. Als solsticis, que solien coincidir al voltant del 20/21 de juny i desembre, els rituals remarcaven i simbolitzaven les èpoques de major productivitat de les plantes, el moment de la collita i emmagatzematge del gra i les verdures, la matança del porc, etc. En aquestes festes ancestrals, a més de menjar, festejar, i moltes altres coses, també es cantava i ballava, i la memòria dels nostres ancestres ha permès mantenir algunes d'aquestes danses i cançons, gracies a la feina de esforçats folkloristes i els esbarts, sempre actius.

Aquests esbarts i agrupacions dedicades a mantenir viu el folklore han estat cabdals per conservar i actualitzar les danses populars. Però el seu objectiu no es limita a ballar i representar espectacles, sinó que també són un nexa d'unió entre diferents generacions, contribueixen a promoure la cultura i la participació en la vida ciutadana.

Actualment, cada parròquia disposa del seu esbart, encarregat de representar les tradicions locals.

4.1. ESBARTS DANSAIRES DEL PRINCIPAT D'ANDORRA

Esbart Lauredià

L'Esbart Lauredià va ser el continuador de l'Esbart Andorrà, primer grup folklòric de Sant Julià de Lòria. Va fer la seva presentació a la Festa Major de 1963, així doncs, aquest any complirà 60 anys. Des d'aquesta data ha organitzat l'Aplec de Canòlich, que ha portat esbarts convidats d'arreu de Catalunya, Espanya i Europa.

Un dels grans esdeveniments que va marcar la seva trajectòria va ser l'estrena, l'any 1988 de "Història i Llegendes d'Andorra", coincidint amb el seu 25é aniversari, on s'escenifiquen llegendes i fragments de la història d'Andorra.

L'any 2008 van presentar l'espectacle "Terra" amb motiu del 600 aniversari del Consell General.

L'entitat es l'encarregada de la difusió, recerca i conservació de la identitat laurediana, amb menció especial al ball de "La Marratxa".

La seva versatilitat l'ha portat a compartir escenaris amb músics tan dispars com Oques Grasses, Catarres o Roba Estesa. Han participat en el Jambo Street Music i han col·laborat en els muntatges d'Andorra Lírica, aportant la part de dansa dels espectacles. També han traspassat fronteres i han actuat al Sanremo Folk Dance (Itàlia), al Dansaneu (Festival de Cultures del Pirineu) i van obtenir el primer premi al segon Concurs de Dansa Catalana de Prada de Conflent (França)

Dansaires de l'Esbart Lauredià actuant amb els gegants de Sant Julià de Lòria

Esbart Santa Anna

L'Esbart Santa Anna d'Escaldes-Engordany va néixer l'any 1950, per tant compta amb una dilatada trajectòria.

Com totes les agrupacions d'aquest caire, la seva missió es donar a conèixer el patrimoni cultural de la seva parròquia, al temps que ha incorporat danses d'altres regions, com Catalunya, Balears o el País Valencià.

També gaudeix d'una dimensió internacional que els ha portat a escenaris com el Palau de la Música Catalana, l'Òpera d'Alexandria, o el Gran Teatro de la Havana. Però sens dubte, el moment culminant de la trajectòria d'aquest esbart va ser la victòria obtinguda al 4rt Festival Internacional de Folklore Interfolk celebrat a Sant Petersburg, en que van aconseguir el Gran Prix, el Diploma d'Or en la categoria de balls de grup i el premi especial del jurat a la millor representació artística de la competició.

Esbart Dansaire d'Andorra la Vella

L'Esbart Dansaire d'Andorra la Vella va ser fundat l'any 1981. Es dedica a la recerca de danses andorranes així com de tradicions perdudes per portar-les de nou a l'escenari.

Té un ampli repertori, però els seus balls més emblemàtics són el Contrapàs, que es balla a la Festa Major d'Andorra, la Dansa de les Bruixes les nits de Sant Joan, i les Danses Medievals.

A més dels esdeveniments locals, l'Esbart Dansaire d'Andorra la Vella ha actuat en diversos festivals a França, Espanya, Itàlia, Portugal, Suïssa, Bulgària, Grècia, Hongria, Holanda, Istanbul i Corea del Sud.

L'any 2015 va ser nomenada Entitat Cultural d'Interès Públic a Andorra la Vella.

L'Esbart d'Andorra la Vella en una actuació a la Vila Medieval de la parròquia

Esbart Sant Romà

L'Esbart Sant Romà d'Encamp, va ser creat l'any 1989. Malgrat que en un principi es dedicava exclusivament a la difusió de les danses tradicionals, a partir de 1992 va derivar cap a formes més contemporànies sense defugir de la preceptiva folklòrica més tradicional. Des d'aquesta data, el seu repertori es va enriquir amb coreografies creades específicament per la agrupació.

Malgrat ser un esbart relativament jove, ha tingut una intensa activitat. Destaquem les actuacions a la seu de les Nacions Unides a Nova York amb motiu del 50é aniversari d'UNICEF; la participació al Concurs Internacional de Dansa d'Itàlia, en el qual van obtenir el segon lloc en la modalitat de dansa folklòrica i el premi de la ciutat; la participació a l'espectacle "Un País en Dansa" al TNC que es va oferir pel Dia D'Andorra a l'Auditori de Caixa Fórum de Barcelona; les actuacions a la Fira Internacional de

Turisme a Barcelona, a la Universitat Carolina de Praga; a RTP Internacional, a un congrés de la OSCE davant 200 parlamentaris europeus. També ha participat a la Cerimònia d'Obertura dels Jocs dels Petits Estats sota la direcció de Hanzel Cereza de La Fura dels Baus, a la Expo de Saragossa 2008, a la entrega del Premis Ramon Llull junt amb la ONCA i el Cor dels Petits Cantors d'Andorra, a la Signatura de la Carta de l'Autonomia Local al Consell d'Europa a Estrasburg.

Destaquen alguns espectacles propis com el que realitza cada any per la ONG Mans Unides, anomenat "Mimetismes". Altres títols son "Ritme", "Gosadia" "Per vos" , "Veu, Dansa i Tradició".

Esbart de les Valls del Nord

Aquesta formació és la que representa a les Parròquies de La Massana i Ordino. És el més jove dels esbarts del Principat, ja que va ser creat l'any 2011. Això no vol dir que no compti amb experiència, ja que va sorgir a partir de les agrupacions d'aquestes dues poblacions.

Combina la tradició amb arranjaments més actuals basats en estils com el jazz o música contemporània.

Han creat alguns espectacles de producció pròpia: "Aparences" i "El buner d'Ordino".

Han actuat a festivals internacionals a Portbou, Praga i Budapest.

Agrupació Sardanista d'Andorra

La sardana és la dansa mediterrània per antonomàsia. Fortament arrelada a les terres catalanes, també és una part important de la cultura i tradició andorranes.

Amb els anys ha anat decreixent l'afició per aquesta dansa, ja que malgrat alguns esforços realitzats per músics contemporanis, no permet introduir tantes innovacions i mestissatges com altres balls popular. Malgrat tot, amb dificultats, la sardana segueix viva i es celebren periòdicament aplecs i ballades populars.

Al Principat d'Andorra hi ha única colla sardanista. Va ser creada l'any 1964.

Des d'aleshores, l'Agrupació Sardanista d'Andorra està present en diversos esdeveniments de la vida cultural del Principat. Durant l'estiu es fan ballades a totes les

parròquies i també amb motiu de celebracions concretes, com la Constitució, la Diada de Meritxell, el Dia Universal de la Sardana i festes majors. S'organitzen dos aplecs anuals: per la Diada de Canòlich a Sant Julià de Lòria i el de les Valls d'Andorra.

Altres agrupacions folklòriques al Principat d'Andorra

Andorra és un país d'acollida d'immigrants. Una part important d'aquesta població forana és originària dels països veïns, però també s'hi ha instal·lat col·lectius provinents d'altres regions d'Europa i fins i tot de zones més llunyanes.

Destaca l'activitat d'agrupacions com la Casa de Portugal, que amb el seu cos de danses tradicionals realitza diverses actuacions durant l'any i el Club Internacional d'Andorra, de parla anglesa, que disposa d'un conjunt de cant coral molt actiu.

També hi ha representacions d'Andalusia, Perú, Xina, Índia o Galícia, però aquestes no es mostren tant actives.

Una actuació de la Casa de Portugal d'Andorra

4.2. LES DANSES POPULARS D'ANDORRA

La sardana

La dansa en rotllana es troba en diverses cultures i continents, però es troba en les cultures mediterrànies, i especialment a l'antiga Grècia on, probablement, es troba l'origen de la sardana.

La sardana es interpretada per la Cobla, un conjunt de vent i contrabaix format, generalment, per 11 músics que toquen 12 instruments, alguns típicament catalans, com la tenora, el tible, el flabiol i el tamborí .

Per ballar la sardana, els dansaires es col·loquen en rotllana, alternat home-dona.

La sardana pot constar de 7 o 10 tirades, estructurades en passos llargs i curts. També trobem una varietat anomenada “revessa”, en la que és difícil de trobar la tirada i un dels dansaires l’ha de calcular i guiar als companys.

Pep Ventura (1817-1875) fou el músic encarregat de renovar i donar forma a l’estructura musical de la sardana. Més d’un segle després, van ser artistes com la Companyia Elèctrica Dharma, que va actualitzar els sons propis dels instruments sardanístics i Santi Arisa qui va voler innovar aquest ball tradicional, fusionant els seus sons amb el rock, el pop i el funk.

Andorra, com a país germà en nombrosos trets culturals del seu veí del sud, també compta amb aquesta dansa en el seu repertori folklòric, malgrat que en la actualitat es troba estancada pel que fa a al relleu generacional dels sardanistes. Tot i així, hi ha una colla sardanista i es realitzen diverses ballades.

L’any 1995 Encamp va ser designada Ciutat Pubilla de la Sardana, una designació creada per reconèixer els mèrits a un municipi per la seva tasca de foment i difusió de la sardana.

El ball de Santa Anna

Dansa tradicional de la Parròquia d’Escaldes. Es balla a la plaça on la font de dos canelles: una d’aigua gelada i l’altre d’aigua calenta que ve de les entranyes de la terra. Es en aquet lloc on avui en dia l’Esbart Santa Anna executa aquest ball tradicional. Les noies giravoltaran al costat dels seus cavallers, vestits com anaven els hereus de casa bona dels temps passats.

Dansaires escaldencs ballant el Ball de Santa Anna

La Marratxa

És la dansa més emblemàtica de la Parròquia de Sant Julià de Lòria. Es balla els dilluns de Festa Major, que coincideix amb l'últim cap de setmana de juliol. Data del 1278 i mostra la creació de l'antic Coprincipat. Dos balladors masculins representen els coprínceps i set ballarines simbolitzen les set parròquies del Principat.

Dansaires lauredians ballant La Marratxa

El ball cerdà

També de la Parròquia de Sant Julià de Lòria. Situats els dansaires al lloc on es desenvoluparà el ball, s'inicia la dansa, que generalment obrirà la parella amb una major categoria social o establerta pel costum local. El protagonisme correspon a l'home, que executa la part més vistosa i espectacular de la dansa. La dona es limita a

una evolució al voltant de la parella, a una distancia prudencial i amb un punteig senzill, seguint el ritme de la música.

El Contrapàs del Bou

Dansa de Sant Julia de Loria recuperada per l'Esbart Laurèdia, en que els dansaires ballaven al voltant d'un bou i es dedicaven a molestar a la bestia fins que aquesta s'empipava i els envestia. El capdanser, portava una cistella al cap ple de roba vermella, una faldilla també vermella i un estri anomenat agullada amb que es defensava del bou.

El Contrapàs

De la Parròquia d'Andorra la Vella. En aquesta dansa dues parelles d'homes inicien el ball puntejant al ritme de la música, de cara un a l'altre, fan un tomb a la plaça i s'hi afegeix una parella més, que fa el mateix. Seguidament s'hi van afegint els altres dansaires, que, una vegada puntejat el ball entre ells i voltada la plaça, recullen les seves parelles, amb les quals realitzaran les diferents figures.

Dansaires d'Andorra la Vella dansant el Contrapàs

L'Esquerrana.

De la Parròquia de La Massana. Es balla per les festes del Roser. Es una dansa senzilla, reposada, de poca complicació coreogràfica i d'execució fàcil. Unes característiques que conviuen perfectament amb l'elegància i la delicadesa d'un ball que, segons explica la llegenda, és d'origen cortesà.

El ball dels cornuts

Aquesta dansa es solia ballar per la matança del porc. Els dansaires duïen una pell de moltó al damunt, banyes al cap, esqueselles i esclops. Es ballava tot giravoltant i fent gestos estranys, doncs tenia un caràcter marcadament animal.

Una escena del Ball dels Cornuts

La Bolangera

Es una dansa probablement d'origen francès ballada per molts esbarts al Principat. El nom prové, segurament, de la paraula “boulangere”, nom també d'una dansa en ball rodó que es ballava a França. Fins i tot el sentit de la lletra del text que es cantava amb el ball va mantenir el to de descripció d'aquest personatge de no gaire bona fama. Va assolir gran difusió pel fet que era emprada com a “cap de ball” per a començar les festes.

El Rigodon

Es una dansa d'origen francès, dels segles XVI i XVII. Es una espècie de contradansa que es balla entre dos o mes parelles amb varietat de figures. El aire es a dos temps i es divideix en dos retorns de quatre en quatre compassos per la nota del segon temps. El pas s'efectua en el primer lloc sense avançar, retrocedeix per mes que les cames executen mols moviments.

Dansaires del Rigodon

La Farandola

És una dansa tradicional francesa típica de la Provença. Procedeix de diferents tipus de dansa medieval. Els participants es donen la ma per formar una cadena i marquen cada temps amb salts. El que dirigeix la dansa agafant una alabarda adornada amb cintes, condueix la cadena.

El ball de l'Óssa

a Encamp per carnaval. Sempre es contava que una parella de senyors, dels mes rics del poble, havia sortir a passejar i que una ossa, que buscava mel en un camp on hi havia una dallaires, havia volgut atacar la senyora. Els dallaires els haurien defensat matant l'ossa. Per això sempre en acabar el ball la família mes benestant del poble, convençuts que el fet havia ocorregut en el si de la família, els oferia un pa blanc.

Una escena del Ball de l'Óssa

5. CALENDARI D'ESDEVENIMENTS MUSICALS AL PRINCIPAT D'ANDORRA

A continuació detallem, els esdeveniments periòdics més importants que es duen a terme a Andorra.

Concert de Cap d'Any

En la més genuïna tradició europea, el primer dia de l'any, la Orquestra Nacional d'Andorra ofereix un concert a l'Auditori Nacional, radicat a Ordino, amb música de valsos, polques i temes nadalencs. En alguns d'aquests concerts han compartit escenari amb coreografies de Líquid Dansa.

Festival Internacional de Guitarra

El Festival Internacional de Guitarra d'Andorra ofereix actuacions de artistes de renom i complementa la seva activitat amb tallers i conferències.

Andorra Mountain Music

L'Andorra Mountain Music es realitza en les edicions d'estiu i d'hivern. Està dedicat a la musica més contemporània i compta amb la presència dels DJs més destacats del panorama internacional.

Fira d'Abril

Des de fa alguns anys, a la Parròquia de Sant Julià de Lòria s'ha intentat recrear l'ambient d'aquesta festa tradicional andalusa. Els cants i balls flamencs s'alternen amb degustacions de plats tradicionals d'aquelles terres.

Andorra Sax Fest

Organitzat per l'Associació de Saxofonistes d'Andorra, l'Andorra Sax Fest es celebra al mes d'abril. És un festival competitiu, amb premis per dues categories: Solo Saxophone i Solo Youth Sax. Complementa la seva activitats amb classes magistrals i concerts pels carrers.

Festival Internacional d'Orgue

L'Associació d'Amics dels Orgues organitza un festival de concerts que es duen a terme al llarg de tot l'any. Al contrari del que podria semblar, la temàtica no es limita als grans autors clàssics i artistes convidats abasten molts estils diferents.

Les parròquies que disposen d'orgues són Andorra la Vella, Escaldes-Engordany i La Massana.

Festival Cambra Romànica

El Festival Cambra Romànica consta de dos modalitats diferenciades. D'una banda presenta un programa de concerts de música de cambra que es realitza en esglésies romàniques entre els mesos d'octubre i novembre. D'altra banda, organitza un concurs al mes de maig. Està destinat a formacions de cambra vocals i instrumentals de totes les nacionalitats.

Jambo Street Music

És el festival de música moderna per excel·lència del país. Representa un aparador perquè els músics del país donin a conèixer les seves obres. Pren el pols a la música que es fa a Andorra i ajuda al talent emergent. La seva programació aglutina tot tipus d'estils i està pensada per al públic en general.

Amb un format original i innovador, aquest festival és totalment gratuït, ja que els concerts es realitzen a l'aire lliure, en indrets emblemàtics del Barri Antic d'Andorra la Vella.

Festival Internacional de Jazz

El Festival Internacional de Jazz d'Escaldes-Engordany va néixer l'any 1985 i va ser apadrinat per Teté Montoliu. Durant els anys de la seva existència ha acollit interpretats de la talla de B. B. King, Pat Metheny, Chick Corea, Miles Davis, Fats Domino i Modern Jazz Quartet entre d'altres.

Aquest festival va fer una aturada, ja que es va deixar de celebrar al 2004 i al 2022 es va reprendre, recuperant l'esperit jazzístic de la parròquia.

Junt amb els concerts estel·lars, es realitzen activitats paral·leles, com exposicions i actuacions al carrer.

Vespres d'Estiu

Es tracta d'una iniciativa dels Comuns per amenitzar a locals i turistes els vespres d'estiu, en que ve de gust passejar i estar a la fresca mentre es gaudeix de música en viu.

Festes Majors

Com no podria ser d'una altre manera, tots els pobles, grans o petits de les Valls d'Andorra celebren la seva festa major, en la que no falten els esdeveniments musicals, ja sigui de caràcter folklòric o modern.

La majoria d'aquests actes són gratuïts i s'ha pogut gaudir d'actuacions d'artistes internacionals de renom com Sopa de Cabra, Celtas Cortos, Rosario Flores, Kiko Veneno, Ariel Rot, Oques Grasses i molts altres. Òbviament, també hi ha presència dels músics locals.

Colors de Música

La programació de Colors de Música d'Escaldes-Engordany engloba una sèrie de concerts de diversa temàtica: infantil, folklòrica, moderna, jazz, clàssica, etc., que es duen a terme entre els mesos de maig i octubre.

Temporada d'Òpera

L'Associació Andorra Lírica organitza una temporada d'òpera de petit format que consta de tres espectacles.

Té com a objectiu oferir espectacles de gran qualitat i donar una base sòlida al col·lectiu d'artistes que es dediquen a aquest gènere musical, al temps que pretén posar en contacte l'òpera amb públic neòfit que no està familiaritzat, sense oblidar aquell més exigent, acostumat a anar a veure les grans obres a l'estranger.

Festival de Dansa Contradans

És un festival de dansa cultura tradicional que ve definit pel seu lema: "De les arrels a la contemporaneïtat.

Sota la tutela de l'Esbart de les Valls del Nord, consta d'espectacles de diferents grups de dansa internacionals.

Canòlich Music Festival

Aquest original festival s'ha denominat a sí mateix com a "festival de música cristiana". Està destinat principalment als joves.

Des d'una vessant moderna s'intenta acostar una ideologia humanista de valors cristians defugint de l'adoctrinament i el sectarisme.

Des del cant coral al DJs més innovadors són alguns dels sons que es poden escoltar en aquest festival.

Alguns dels artistes que han actuat són Miki Núñez, CESC, Grilex.

Temporada Auditori Nacional d'Andorra

Es tracta d'un cicle de concerts que es celebren entre els mesos de febrer i maig. Va destinat a tot tipus de públic. Aposta pel talent andorrà sense oblidar donar espai a figures internacionals.

Han actuat artistes de la talla de Joan Dausà, Marc Parrot, Mikel Erentxun i Julieta Venegas, entre d'altres.

Classicand

És el darrer festival en afegir-se al calendari actual.

El Ministeri de Turisme i el Ministeri de Cultura juntament amb els Comuns d'Andorra la Vella i Ordino han iniciat un nou Festival al voltant de la música clàssica i altres disciplines de les arts escèniques. Així neix aquest Festival per il·luminar les nits andorranes del mes de Juny amb una sèrie de propostes inèdites al Principat d'Andorra amb alguns dels millors artistes del panorama de la música clàssica i de la dansa.

A continuació es detalla a grans trets les característiques dels principal esdeveniments musicals periòdics que es realitzen al Principat d'Andorra.

Esdeveniment	Data	Gènere	Ubicació
--------------	------	--------	----------

Concert Cap d'Any	1 de gener	Clàssic	Auditori nacional Ordino
Temporada Auditori Nacional d'Ordino	De febrer a abril	Contemporània Moderna	Auditori Nacional Ordino
Andorra Mountain Music	Febrer i desembre	Tecno Contemporània	Estació d'Esquí de Soldeu (Canillo)
Fira d'Abril	Abril	Folklore	Centre Cultural i de Congressos Sant Julià de Lòria
Andorra Sax Fest	Abril – maig	Jazz	Centre de Congressos Andorra la Vella
Jambo Street Music	Juny	Moderna Contemporània	Centre Històric Andorra la Vella
Classicand	Juny	Clàssic	Diverses ubicacions del Principat d'Andorra
Vespres d'Estiu	De juny a agost	Tots els estils	Escaldes-Engordany Sant Julià de Lòria
Festes Majors	De juny a agost	Tots els estils	Totes les parròquies
Festival Internacional de Jazz	Juliol	Jazz	Sala Prat del Roure Escaldes-Engordany
Colors de Música	Juliol - agost	Tots els estils	Sala Prat del Roure Escaldes-Engordany
Temporada d'Òpera	De octubre a maig	Clàssic	Centre Cultural i de Congressos Sant Julià de Lòria
Festival de Dansa Contradans	Octubre	Folklore	Sala Les Fontetes La Massana
Festival Cambra Romànica	Octubre - novembre	Clàssic	Esglésies romàniques del Principat d'Andorra
Canòlich Music Festival	Novembre	Moderna	Centre Cultural i de Congressos

			Sant Julià de Lòria
Festival Internacional de Guitarra	Novembre	Clàssic	Diverses ubicacions del Principat d'Andorra
Festival Internacional d'Orgue	Tot l'any	Clàssic	Esglésies de Andorra la Vella La Massana Escaldes-Engordany

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Per realitzar aquest treball ens hem documentat, principalment, mitjançant entrevistes i converses amb personalitats destacades del panorama musical andorrà. També ens hem nodrit d'aquesta font inesgotable de coneixement que és internet, que ens ha permès tenir informació de dates i ubicacions de concerts.

A continuació, detallem les fonts més importants:

- Varis autors. 2016. Les cares de la música. Col·lectiu Portella
- [Musik | Artistes, músics i cantautors d'Andorra](#)
- www.e-e.ad
- <https://www.amicscambraromanica.ad/>
- <https://www.amicsdelsorgues.com/programa-actual>
- <https://andorralirica.com/>
- <https://www.cultura.ad/>

7. AGRAÏMENTS

No haguéssim pogut realitzar aquest treball sense l'ajut d'algunes persones que desinteressadament ens van regalar valuosos minuts dels seu temps, que es van posar a la nostra disposició per compartir els seus coneixements, experiències i resoldre dubtes.

Gràcies a la Raquel, de l'Aula de Teatre i Dansa per la seva amabilitat i paciència, al Dioni Agilda, per obrir-nos la visió a una forma de dansar pròpia d'éssers d'un altre planeta i pel seu caràcter reivindicatiu, a l'Oriol Vilella, emprenedor i referent indiscutible de la música a Andorra, un autèntic savi, i gràcies també al Martín Blanco, músic, escriptor, pintor i artista polifacètic, quasi un home del Renaixement.